

ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΟ (μια πρώτη προσέγγιση)

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η κοινωνική ασφάλιση είναι μια από τις σημαντικότερες κατακτήσεις των εργαζομένων. Με τη μορφή που υπάρχουν και λειτουργούν σήμερα στην Ελλάδα τα ασφαλιστικά ταμεία συντηρούνται με τις εισφορές εργαζόμενου και εργοδότη (για τους μισθωτούς) ή μόνο του εργαζόμενου (για τους αυτοαπασχολούμενους), στις περισσότερες περιπτώσεις και με τη χρηματοδότηση του κράτους και σε κάποιες περιπτώσεις και με κοινωνικούς πόρους. Το ασφαλιστικό ταμείο προσφέρει στον εργαζόμενο και στα προστατευόμενα μέλη της οικογένειάς του ιατροφαρμακευτική περίθαλψη (δωρεάν ή με μικρό κόστος) και σύνταξη λόγω γήρατος ή αναπηρίας ή θανάτου. Κάποια ταμεία προσφέρουν και άλλες παροχές. Ειδικός φορέας, ο ΟΑΕΔ, παρέχει και επίδομα ανεργίας.

Τα δικαιώματα αυτά, που σε μεγάλο μέρος του πλανήτη θεωρούνται πλέον αυτονόητα, **είναι κατακτήσεις μόλις μερικών δεκαετιών**. Παλαιότερα η ζωή των εργαζομένων ήταν απάνθρωπη και ο μέσος όρος ζωής πολύ χαμηλός. Στατιστικές που αναφέρονται στη Γερμανία για το έτος 1877 δείχνουν ότι σε μερικές κατηγορίες της βιομηχανίας, οι εργάτες ασθενούσαν σε ποσοστό μεταξύ 65% και 80%. Τα βρέφη μητέρων που δούλευαν σε βιομηχανίες όπου χρησιμοποιούσαν φωσφόρο και μόλυβδο πέθαιναν κατά 40% στον πρώτο χρόνο και κατά 70% στα τρία πρώτα χρόνια. Τα εργατικά ατυχήματα ήσαν πάρα πολλά και η ασθένεια του εργαζόμενου οδηγούσε την οικογένεια στη δυστυχία. Η φροντίδα των γερόντων ήταν δύσκολη έως ανύπαρκτη, στο βαθμό που εργαζόνταν όλα τα υπόλοιπα μέλη της οικογένειας.

Στην Ελλάδα, από τα υπομνήματα του Εργατικού Συνδέσμου Πάτρας στους πολιτευτές του νομού (8/9/1906) και του Εργατικού Κέντρου Αθήνας στη Βουλή (1911), μαθαίνουμε ότι οι εργάτες δούλευαν με μεροκάματα πείνας, συνήθως 12-13 ώρες τη μέρα (οι αρτοποιοί της Αθήνας 16-20), χωρίς κανένα μέτρο για την υγεία τους και την προστασία τους από ατυχήματα. Μεταξύ τους πολλά παιδιά μέχρι και 10 ετών. Για κοινωνική ασφάλιση κανένας λόγος, ήταν έννοια άγνωστη.

Με τους σκληρούς και αιματηρούς εργατικούς αγώνες του 19^{ου} και των αρχών του 20^{ου} αιώνα, με την επικράτηση της Επανάστασης στη Ρωσία το 1917 και τον αντίκτυπο που είχε διεθνώς, οι άρχουσες τάξεις των ανεπτυγμένων καπιταλιστικά χωρών κατανόησαν ότι έπρεπε να βελτιώσουν τη ζωή των εργαζομένων, αν ήθελαν να περισώσουν το ίδιο το καπιταλιστικό σύστημα. Έτσι άρχισαν να κατακτώνται, να κατοχυρώνονται και να περιφρουρούνται τα εργασιακά και ασφαλιστικά δικαιώματα σε πολλές χώρες. Μέχρι και σήμερα, όμως, μεγάλος αριθμός εργαζομένων (ίσως οι περισσότεροι) εξακολουθούν ακόμη να είναι εντελώς ανασφάλιστοι. Στις ΗΠΑ πάνω από 30 εκατομμύρια άνθρωποι δεν έχουν την παραμικρή ασφάλιση κι έχει ξεσπάσει μεγάλη διαμάχη για το αν πρέπει να ασφαλιστούν ή όχι.

Τις τελευταίες δεκαετίες **ο καπιταλισμός επιστρέφει στις αγριότερες μορφές του**, εκμεταλλευόμενος την αποδυνάμωση και απαξίωση του συνδικαλιστικού κινήματος στις περισσότερες χώρες, την κατάρρευση των καθεστώτων του «υπαρκτού σοσιαλισμού» υπό το βάρος των σοβαρών αντιφάσεων τους και την πρόσκαιρη ιδεολογική επικράτηση του νεοφιλελευθερισμού διεθνώς. Έτσι, προσπαθεί και εν μέρει έχει επιτύχει να ακυρώσει ντε γιούρε ή ντε φάκτο πολλά δικαιώματα των εργαζομένων, μεταξύ τους **να αποδομήσει (όπου υπάρχουν) τα συστήματα κοινωνικής ασφάλισης**, για να αυξήσει περαιτέρω τα δυσθεώρητα κέρδη του ιδιωτικού κεφαλαίου. Ειδικά το Σύστημα Κοινωνικής Ασφάλισης της Ελλάδας βρίσκεται στο στόχαστρό τους, γιατί οι ελληνικές κυβερνήσεις, εξαρτημένες πλήρως, έχουν αποδεχθεί να γίνουν οι Έλληνες εργαζόμενοι τα

πειραματόζωα για την αποδόμηση της κοινωνικής ασφάλισης σε ολόκληρη την Ε.Ε., όπως ομολογείται.

Η σημερινή φορά των πραγμάτων πρέπει ν' αλλάξει. **Απαιτείται η αναγέννηση του συνδικαλιστικού κινήματος.** Απαιτούνται σκληροί, μαζικοί και ενωτικοί αγώνες, που όχι μόνο θα ματαιώσουν όλ' αυτά τα σχέδια, αλλά και θα βελτιώσουν τη ζωή των εργαζομένων, που γίνεται συνεχώς δυσκολότερη τα τελευταία χρόνια. Αυτό είναι απολύτως εφικτό, λόγω της προόδου των επιστημών και της τεχνολογίας και των σημαντικών πλουτοπαραγωγικών πηγών που διαθέτει η χώρα μας.

Η ΚΑΘΙΕΡΩΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ

Α) Διεθνώς

Η ιδέα της κοινωνικής ασφάλισης είναι η εξέλιξη των διαφόρων μορφών της αλληλοβοήθειας που χαρακτηρίζει την ανθρώπινη κοινωνία. **Η ελληνική κοινωνία είναι μεταξύ αυτών που έχουν ιδιαίτερα ανεπτυγμένο το αίσθημα της αλληλοβοήθειας** κι αυτό πρέπει να το κρατήσει, να μην επικρατήσουν οι αντιλήψεις του ατομικισμού, που κυριαρχούν στις δυτικές κοινωνίες και τις οποίες προσπαθούν (και εν μέρει έχουν επιτύχει) να μας εισαγάγουν, στα γενικότερα πλαίσια της πολιτιστικής μας αλλοτρίωσης.

Η σημερινή μορφή της κοινωνικής ασφάλισης καθιερώθηκε μετά τη βιομηχανική επανάσταση, οπότε αφ' ενός η δυνατότητα αλληλοβοήθειας περιορίστηκε, αφού συνήθως εργαζόταν ολόκληρη η οικογένεια με αμοιβές που μόλις επέτρεπαν την επιβίωση, αφ' ετέρου οι εργαζόμενοι ήταν πιο εύκολο να κατανοήσουν τη δύναμη των συλλογικών αγώνων. Τότε έκαναν την εμφάνισή τους **τα συνδικάτα**, τα οποία λειτούργησαν συχνά και ως σωματεία εργατικής αλληλοβοήθειας. Τα μέλη τους αναλάμβαναν την υποχρέωση να καταβάλλουν περιοδικά ορισμένα ποσά, με σκοπό να δημιουργηθεί ένα κοινό ταμείο, που τα έσοδά του ήσαν μόνο οι εισφορές των εργαζομένων, προορισμένο να βοηθά τα μέλη που αντιμετωπίζουν αντίξοες συνθήκες στη ζωή και την εργασία τους.

Αποδείχτηκε όμως σύντομα ότι η αλληλοβοήθεια ήταν ανίκανη να προστατεύσει επαρκώς τον εργαζόμενο και να καλύψει τις ανάγκες αυτού και της οικογένειάς του σε περιπτώσεις ασθένειας, αναπηρίας ή θανάτου. Το εργατικό κίνημα αναπτυσσόταν συνεχώς και σε πολλές χώρες απέκτησε επαναστατικό χαρακτήρα. Μια από τις διεκδικήσεις του είναι πλέον η κοινωνική ασφάλιση. Παράλληλα, αστοί διανοούμενοι διαποτισμένοι από το πνεύμα του Διαφωτισμού, όπως π.χ. ο Κάρολος Ντίκενς, με το συγγραφικό τους έργο συμβάλλουν στην προετοιμασία των κοινωνιών για την ανάγκη της βελτίωσης της ζωής των λαϊκών στρωμάτων. Τέλος, μερικές μεγάλες βιομηχανίες, όπως π.χ. των Κρουπ στη Γερμανία, άρχισαν να ανησυχούν για τις συχνές ασθένειες και απουσίες του ειδικευμένου προσωπικού, που είχαν δυσμενή αντίκτυπο στον ρυθμό της παραγωγής και αποφάσισαν να στηρίζουν τις προσπάθειες καθιέρωσης της κοινωνικής περίθαλψης.

Έτσι, η πρώτη χώρα όπου καθιερώθηκε νομοθετικά η κοινωνική ασφάλιση ήταν **η Γερμανία του Βίσμαρκ**, όπου και **η πίεση του εργατικού κινήματος** ήταν πολύ ισχυρή. Το 1883 υποβλήθηκε στο γερμανικό κοινοβούλιο ένα νομοσχέδιο για την υποχρεωτική ασφάλιση **ασθένειας και μητρότητας**, που έγινε δεκτό έπειτα από σφοδρές συζητήσεις και αντιδράσεις. Ένα χρόνο αργότερα, η Γερμανία ψήφισε το νόμο της υποχρεωτικής ασφάλισης κατά των **ατυχημάτων** και το 1889 το νόμο για την υποχρεωτική ασφάλιση κατά της **αναπηρίας και του γήρατος**. Έτσι, την αρχή της εθελοντικής ασφάλισης και αλληλεγγύης, χαρακτηριστικό των σωματείων αλληλοβοήθειας, αντικατέστησε η

υποχρέωση του εργοδότη να ασφαρίζει από καθορισμένους κινδύνους, στους οποίους εκτίθενται οι εργαζόμενοι στην επιχείρησή του.

Η απήχηση που είχαν οι γερμανικοί νόμοι ήταν τεράστια και πολλές χώρες ακολούθησαν γρήγορα τον ίδιο δρόμο. Η πρώτη χώρα όπου ψηφίστηκε νόμος που προέβλεπε πρόνοια για την **ανεργία** ήταν η **Αγγλία**, επίσης με **ισχυρότατο εργατικό κίνημα**, όπου το 1911 ο Λόιντ Τζωρτζ κατάφερε να ξεπεράσει τις μεγάλες αντιδράσεις που υπήρχαν στο Κοινοβούλιο.

Στις παραμονές του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου πολλές χώρες είχαν αποδεχτεί την αρχή των κοινωνικών ασφαλίσεων. Η κοινωνική κρίση του μεσοπολέμου ενίσχυσε στους εργαζόμενους την ανάγκη της ασφάλισης και την πεποίθηση ότι το κράτος είχε υποχρέωση να τους παρέχει προστασία, γι' αυτό η περίοδος αυτή χαρακτηρίζεται από την ορμητική ανάπτυξη των κοινωνικών ασφαλίσεων. Ο θεσμός όμως, όπως είχε διαμορφωθεί, δεν ανταποκρινόταν πια στο πλαίσιο της ζωής των εργαζομένων, που συνεχώς διευρυνόταν, ούτε στις απαιτήσεις της σύγχρονης ζωής, οι οποίες αυξάνονταν. Πολλοί ασφαλιστικοί οργανισμοί έθεταν περιοριστικούς όρους, με τους οποίους πολλές κατηγορίες πολιτών εξαιρούνταν της προστασίας, π.χ. ένας ασφαλισμένος εργαζόμενος, αλλάζοντας εργοδότη, μπορούσε να γίνει ανασφάλιστος.

Μετά το Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο, οπότε οι λαοί κάνουν εντονότερη την παρουσία τους ως διαμορφωτές της ιστορίας, ο θεσμός των κοινωνικών ασφαλίσεων αναπτύσσεται ακόμα περισσότερο. Το αγγλικό σχέδιο γενικής κοινωνικής ασφάλισης, το γνωστό ως **Έκθεση Μπέβεριτζ** (1942) συνάντησε ευρύτατη επιδοκιμασία. Στην **Οικουμενική Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου** στα πλαίσια του ΟΗΕ (10/12/1948) ορίζεται ότι κάθε μέλος της κοινωνίας έχει δικαίωμα για κοινωνική ασφάλεια (άρθρο 22) στις περιπτώσεις ανεργίας, ασθένειας, αναπηρίας, χηρείας, γήρατος (άρθρο 25). Βεβαίως, μέχρι να γίνει σεβαστή αυτή η Διακήρυξη η απόσταση είναι μεγάλη, αλλά η αξία της είναι αναμφισβήτητη.

Στην εποχή αυτή η κοινωνική ασφάλιση τείνει να ενοποιηθεί και να δημιουργηθούν **συστήματα κοινωνικής ασφάλισης**, δηλαδή ο εργοδότης έχει μόνο την υποχρέωση να καταβάλλει τις εισφορές και από εκεί και πέρα **το κράτος** αναλαμβάνει την υποχρέωση να εξασφαλίζει σε κάθε πολίτη προστασία σε κάθε είδους περιστατικά.

B) Στην Ελλάδα

Η εισαγωγή ενός συγχρονισμένου συστήματος κοινωνικής ασφάλισης στη χώρα μας καθυστέρησε σχετικά με άλλες χώρες, κυρίως εξαιτίας της καθυστέρησης της βιομηχανικής ανάπτυξης. Ο θεσμός ήταν όμως γνωστός στην Ελλάδα ήδη από τον 18^ο αιώνα.

Ένα είδος κοινωνικής πρόνοιας εφαρμόστηκε στο συνεταιρισμό των **Αμπελακίων** (1778-1811) και περιελάμβανε δωρεάν προσφορά σιταριού στους φτωχούς εργάτες, μισθοδοσία των ανίκανων για εργασία και τη συντήρηση νοσοκομείου και γηροκομείου.

Σε ευρύτερη κλίμακα η κοινωνική ασφάλιση στην Ελλάδα ήταν φυσικό να ξεκινήσει από τη ναυτιλία, που ήταν ο μόνος δυναμικός κλάδος της ελληνικής οικονομίας και απασχολούσε δεκάδες χιλιάδες εργαζομένους. Το πρώτο ταμείο δημιουργήθηκε στις **Σπέτσες** για τους «ενδεείς ναυτικούς», ονομάστηκε «Κάσσα» και τα έσοδά του ήσαν το 5% από τα κέρδη των πλοίων για μεταφορές εξωτερικού. Η «Κάσσα» μισθοδοτούσε άνεργους και ανάπηρους ναυτικούς καθώς και τις οικογένειες όσων έχαναν τη ζωή τους πάνω στο πλοίο. Με το διάταγμα του 1833 «περί Εμπορικού Νόμου» καθιερώνεται ότι «ναύτης ασθενήσας πληρώνεται τους μισθούς του και νοσηλεύεται δαπάναις του πλοίου». Με το νόμο του 1836 «περί Αστυνομίας της Εμπορικής Ναυτιλίας», που

πέρασε ο αρμόδιος υπουργός Α. Γ. Κριεζής, γίνεται για πρώτη φορά λόγος για Ναυτικό Απομαχικό Ταμείο (ΝΑΤ), του οποίου τα έσοδα θα ήσαν όχι εργοδοτικές ή κρατικές εισφορές, αλλά τα αντίτιμα των αδειών (ασκήσεως επαγγέλματος) πλοιάρχων και ναυτών και τα πρόστιμα των πλοίων. Το ΝΑΤ ήταν ο πρώτος Οργανισμός Κοινωνικής Ασφάλισης στην Ελλάδα και από τους πρώτους στον κόσμο. Κάλυπτε και τους άνδρες του Πολεμικού Ναυτικού.

[Γενικά, η ψήφιση ενός νόμου δε σήμαινε και την άμεση εφαρμογή του. Ένας νόμος μπορεί να εφαρμοζόταν πολλά χρόνια μετά την ψήφισή του ή να μην εφαρμοζόταν καθόλου ή να εφαρμοζόταν σε κάποιο βαθμό. Το ΝΑΤ π.χ. άρχισε να λειτουργεί το 1861 με το νόμο ΧΛΘ. Τα παραπάνω δε μειώνουν τη σημασία της ψήφισης ενός νόμου, γιατί είναι πιο εύκολο για το εργατικό κίνημα να διεκδικεί την εφαρμογή ενός νόμου που ήδη υπάρχει, παρά να διεκδικεί πρώτα την ψήφισή του.]

Κατά τ' άλλα, τα πρώτα ασφαλιστικά ταμεία που δημιουργήθηκαν στην Ελλάδα δεν κάλυπταν τους εργαζόμενους που είχαν τη μεγαλύτερη ανάγκη, αλλά ομάδες που η κρατική εξουσία είχε ανάγκη να προσεταιρισθεί. Έτσι την περίοδο αυτή ιδρύονται ασφαλιστικοί φορείς για τις χήρες και τα ορφανά του Στρατού (1853) και του Πολεμικού Ναυτικού (1856). Το 1861 δημιουργείται το Μετοχικό Ταμείο Δημοσίων Υπαλλήλων.

Οι πρώτες σοσιαλιστικές κινήσεις που δημιουργήθηκαν στην Ελλάδα στο τέλος του 19^{ου} αιώνα περισσότερο διατύπωναν γενικές θεωρίες, αλλά, ακόμη κι όταν αναφέρονταν σε συγκεκριμένα αιτήματα των εργαζομένων, η κοινωνική ασφάλιση δεν ήταν στις πρώτες προτεραιότητες. Πάντως, στη μεγάλη συγκέντρωση που έγινε στο Στάδιο για τον εορτασμό (για δεύτερη φορά στην Ελλάδα) της Εργατικής Πρωτομαγιάς το 1894 εγκρίθηκε ψήφισμα «προς την κυβέρνηση της Ελλάδος» με 5 αιτήματα, ένα από τα οποία ήταν «να απονέμεται σύνταξις εις τους εκ της εργασίας παθόντας και καταστάντας ανικάνους προς συντήρησιν εαυτών και της οικογενείας των». Το ψήφισμα διάβασε φωναχτά μετά από λίγες μέρες από το δημοσιογραφικό θεωρείο της Βουλής σε ώρα συνεδρίασης ο σοσιαλιστής **Σταύρος Καλλέργης**, προκαλώντας θύελλα. Την ενέργειά του αυτή την πλήρωσε με επί τόπου σύλληψη και επακόλουθα βασανιστήρια, αλλά η προσφορά του ήταν μεγάλη.

[Ο Καλλέργης ήταν μια ωραία μορφή του σοσιαλιστικού κινήματος. Συνδύαζε τον αγώνα για την κοινωνική απελευθέρωση με τον αγώνα για την εθνική απελευθέρωση, παραμένοντας βαθιά διεθνιστής, όπως οφείλουν όλοι οι πραγματικά προοδευτικοί αγωνιστές. Στους βασανιστές του, που τον προκαλούσαν, φώναζε : «Όλος ο κόσμος είναι η πατρίδα μου και όλοι οι άνθρωποι αδελφοί μου». Όταν ξέσπασε η Επανάσταση στην Κρήτη για την ένωση με την Ελλάδα το 1897, έκλεισε την εφημερίδα του «Σοσιαλιστής» που έβγαζε στην Αθήνα και πήγε στην Κρήτη να πολεμήσει.]

Επίσης, τα πρώτα εργατικά σωματεία που ιδρύθηκαν στην Ελλάδα ήσαν κλαδικά (ξύλουργοί ναυπηγείου και βυρσοδέψες Σύρου, τυπογράφοι, ραφτάδες, τσαγκαράδες, μάγειροι-ξενοδοχοϋπάλληλοι, εμποροϋπάλληλοι Αθήνας, μηχανικοί και θερμαστές βαποριών Πειραιά κ.λπ.) και τα αιτήματά τους ήσαν συνήθως η αύξηση των ημερομισθίων και η μείωση των ωρών εργασίας κι όχι η καθιέρωση κοινωνικής ασφάλισης. Τον τομέα της πρόνοιας κάλυπταν με δικά τους μέσα μεταξύ τους οι εργάτες, γι' αυτό πολλά εργατικά σωματεία ονομάζονταν «Αλληλοβοηθητική Αδελφότης των ...». [Στο υπόμνημα του Εργατικού Κέντρου Αθήνας (Ε.Κ.Α.) προς τη Διπλή Βουλή του 1911 αναφέρεται π.χ. ότι με την εισαγωγή ενός μηχανήματος απολύθηκαν οι 75 από τους 119 καπνεργάτες του Πύργου. Τους απολυμένους συντηρούσαν από το υστέρημά τους οι υπόλοιποι συνάδελφοί τους. Το σωματείο τους ήταν το μοναδικό εργατικό που υπήρχε τότε στην πόλη.]

Από το υπόμνημα του Εργατικού Συνδέσμου Πάτρας στις 8/9/1906 μαθαίνουμε ότι οι εργοδότες, στην καλύτερη περίπτωση, έδιναν δάνειο στον άρρωστο εργάτη τις μέρες που δε δούλευε και μετά

του το κρατούσαν τμηματικά. Για το διάστημα της ασθένειας δεν πληρωνόταν ο εργάτης, ούτε γιατρό ούτε φάρμακα του παρείχε ο εργοδότης.

Το 1901 ψηφίστηκε ο νόμος ΒΩΜΑ΄ «περί περιθάλψεως των εν τοις μεταλλείοις και μεταλλουργείοις παθόντων και των οικογενειών αυτών», αλλά οι εργοδότες συνήθως τον εφάρμοζαν όπως τους συνέφερε. Όπως κατήγγειλε το Ε.Κ.Α. η Αγγλική Εταιρεία Διονύσου π.χ. κρατούσε το 2% του ημερομισθίου των εργατών της ως ασφάλιστρα περίθαλψης, αλλά δεν παρείχε ιατροφαρμακευτική περίθαλψη. Το 1909 για κάθε 1000 εργάτες μεταλλείων και μεταλλουργείων υπήρχε 1,5 θανατηφόρο ατύχημα κάθε μέρα και 3,7 σοβαροί τραυματισμοί!

Στις 9/6/1906 ο βουλευτής Αττικής **Φοκίων Νέγρης** υπέβαλε στη Βουλή πρόταση νόμου «περί νοσηλείας και συντάξεων του προσωπικού των βιομηχανικών επιχειρήσεων και περί συντάξεων των δημοσίων υπηρετών, ως και των σμιριδωρύχων», καταρτίστηκε επιτροπή για την επεξεργασία της πρότασης, που όμως δεν ολοκλήρωσε το έργο της. Το 1907 δημιουργείται το Ταμείο Συντάξεως Σιδηροδρομικών.

Από το 1910 μεγάλες και μαχητικές απεργιακές κινητοποιήσεις πραγματοποιήθηκαν στον Πειραιά, το Βόλο, την Πάτρα και την Αθήνα. Ο νέος κυβερνήτης **Ελ. Βενιζέλος** ανέθεσε στο Σπ. Θεοδωρόπουλο (ιδρυτή του ΕΚΑ το 1910) και άλλους «κοινωνιολόγους», που ήταν πολιτικοί του σύμμαχοι, να επεξεργαστούν νομοσχέδια για την προστασία των εργαζομένων, που ψηφίστηκαν από τη Βουλή την περίοδο 1911-14 και αποτέλεσαν τη βάση της εργατικής νομοθεσίας που ίσχυσε τις επόμενες δεκαετίες. Η προώθηση των νομοσχεδίων αυτών αντιμετώπισε τη λυσσαλέα αντίδραση των εργοδοτών, των παλαιών κομμάτων (Γούναρης κ.λπ.) και των Ανακτόρων, αλλά η ψήφισή τους (μεταξύ τους και της Κυριακής αργίας) συνέβαλε στην εξασφάλιση της λαϊκής υποστήριξης, αναγκαίας στο Βενιζέλο για το μεγάλο επίτευγμα της απελευθέρωσης Μακεδονίας, Ηπείρου και Β. Αιγαίου. Είναι χαρακτηριστικό το επιχείρημα που προέβαλε ο Βενιζέλος προς τους διαμαρτυρούμενους εργοδότες: «Κύριοι, αν δεν κάνουμε σήμερα τας νομίμους υποχωρήσεις εις τους εργαζομένους, αύριον θα μας πάρουν με επανάστασιν πολύ περισσότερα.»

[Η νομοθεσία αυτή, βεβαίως, σπανίως εφαρμοζόταν στην πράξη. Στην έκθεσή του στις 15/11/1913 ο Επιθεωρητής Εργασίας Ν. Σαλίβερος αναφέρει ότι «ούτε οι εργατικοί νόμοι εφαρμόζονται, ούτε η αστυνομία επιβλέπει την εφαρμογή τους, ούτε τα δικαστήρια τους λογαριάζουν». Μετά πολλά χρόνια ο Επιθεωρητής της Κοινωνίας των Εθνών Tixier, σε συνέντευξή του στην «Ακρόπολη» στις 21/4/1929 λέει ότι «η υγιεινή κατάσταση των Ελλήνων εργατών είναι ελεεινή και η εργατική νομοθεσία δεν εφαρμόζεται». Αλλά, έστω κι έτσι, η νομοθεσία αποτέλεσε μια μεγάλη κατάκτηση.]

Τα αποφασιστικότερα βήματα για την καθιέρωση της κοινωνικής ασφάλισης έγιναν κατά και μετά τον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο, με τη δημοσίευση, παρά τις έντονες αντιδράσεις, του νόμου 551/1915 «περί ευθύνης προς αποζημίωσιν των εξ ατυχήματος εκ της εργασίας παθόντων εργατών ή υπαλλήλων» (ο οποίος θέσπιζε την ατομική ευθύνη του εργοδότη για την κάλυψη του επαγγελματικού κινδύνου). Το 1922, με τη **Μικρασιατική Καταστροφή**, εγκαθίστανται στην Ελλάδα 1,5 εκατομμύριο πρόσφυγες από τη Μικρά Ασία και την Αν. Θράκη, οπότε η υπερπροσφορά εργατικών χεριών επιδεινώνει τη θέση των εργαζομένων. Τότε ψηφίζεται ο νόμος 2868/1922 «περί υποχρεωτικής ασφάλισης των εργατών και ιδιωτικών υπαλλήλων», που αφορούσε ασφάλιση των μη αυτοτελώς εργαζομένων μισθωτών της βιομηχανίας, του εμπορίου και της βιοτεχνίας. Με βάση αυτό το νόμο ιδρύθηκαν τα ταμεία ασφάλισης των καπνεργατών, των μυλεργατών, των τυπογράφων και των λιμενεργατών.

Από το 1925 άρχισαν να δημιουργούνται ασφαλιστικά ταμεία κυρίως των αυτοτελώς εργαζομένων. Το 1928 ιδρύεται το ΤΣΑΥ (Υγειονομικών), το 1929 τα ταμεία των Νομικών και των

Εφημεριδοπωλών, το 1930 το TAKE (Κληρικών), το 1931 τα ταμεία των Εκτελωνιστών και των Τυπογράφων, το 1932 το ΤΣΑ (Αυτοκινητιστών), το 1934 το ΤΣΜΕΔΕ (Μηχανικών και Εργοληπτών Δημοσίων Έργων) και το ΤΕΒΕ (Επαγγελματιών και Βιοτεχνών), το 1935 το ταμείο των Χρηματιστών και το 1940 το ΤΑΕ (Εμπόρων).

Για να φανεί πόσο δύσκολη υπόθεση ήταν η καθιέρωση της κοινωνικής ασφάλισης, αναφέρουμε ότι, παρ' όλες αυτές τις νομοθετικές καλύψεις και τις ιδρύσεις ασφαλιστικών φορέων, το 1934 από τα 2.300.000 εργαζομένους ήσαν ασφαλισμένοι μόνο 208.911, δηλ. το 9%!

Από το 1929, ο Ελευθέριος Βενιζέλος, επαναλαμβάνοντας τις προτάσεις που είχαν γίνει στον Τύπο ή στη Βουλή από το 1902 και ύστερα και υπό το βάρος της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης, εξήγγειλε την προσεχή εφαρμογή **γενικευμένου συστήματος υποχρεωτικής ασφάλισης** κατά της ασθένειας, ανικανότητας, γήρατος και θανάτου. Το σχετικό νομοσχέδιο κατατέθηκε στη Βουλή στις 19 Μαΐου 1932 και ψηφίστηκε (Ν. 5733/1932), αλλά δεν εφαρμόστηκε, γιατί επακολούθησε πολιτική αστάθεια. Σύντομα όμως ψηφίστηκε νέος νόμος, με συντάκτη τον Χρ. Αγαλλόπουλο (Ν. 6296/1934 «περί ιδρύσεως του ιδρύματος κοινωνικών ασφαλίσεων (ΙΚΑ)»), ο οποίος τέθηκε σε εφαρμογή από 19/12/1937, επί δικτατορίας Μεταξά, μόνο σε Αθήνα, Πειραιά και Θεσσαλονίκη και στο τέλος του 1938 σε κάποιες άλλες πόλεις. Η νομοθεσία αυτή, που τροποποιήθηκε και συμπληρώθηκε από νεότερους νόμους, εισήγαγε την καθολικότητα της ασφάλισης των μισθωτών (με δυνατότητα επέκτασης σε κατηγορίες αυτοτελώς εργαζόμενων) από ενιαίο φορέα, το Ίδρυμα Κοινωνικών Ασφαλίσεων (ΙΚΑ). Οι σχετικές με το ΙΚΑ διατάξεις συμπληρώνονται από πολυάριθμες διεθνείς συμβάσεις, τις οποίες υπέγραψε η Ελλάδα τα επόμενα χρόνια, για την αντιμετώπιση των προβλημάτων που προκύπτουν από τη μετακίνηση των ασφαλισμένων από χώρα σε χώρα (υπολογισμός χρόνου εργασίας σε άλλη χώρα, κατανομή των παροχών μεταξύ διαδοχικών οργανισμών κ.λπ.). Πάντως, μόλις το 1982 με την κυβέρνηση του Α. Παπανδρέου και υπουργό το Λ. Βερυβάκη επεκτείνεται το ΙΚΑ σε όλη την Ελλάδα και ιδρύεται το ΤΕΑΜ (επικουρικό).

Τέλος, μια μεγάλη κατηγορία εργαζομένων, **οι αγρότες**, παρέμεναν ανασφάλιστοι μέχρι το 1961. Ο τότε αρχηγός της αξιωματικής αντιπολίτευσης Γεώργιος Παπανδρέου πρότεινε την καθιέρωση της κοινωνικής ασφάλισης των αγροτών, αλλά ο τότε πρωθυπουργός Κ. Καραμανλής αρχικά απέρριψε την πρόταση. Μετά 2 χρόνια, όμως, και εν όψει των δύσκολων εκλογών της 29^{ης}/10/1961 (τις οποίες κέρδισε με «βία και νοθεία») πέρασε το Ν. 4169 «περί Γεωργικών Κοινωνικών Ασφαλίσεων», με τον οποίο ιδρύεται ο Οργανισμός Γεωργικών Ασφαλίσεων (ΟΓΑ).

ΜΕΡΟΣ II

Η ΚΑΤΑΛΗΣΤΕΥΣΗ ΚΑΙ Η ΧΡΕΟΚΟΠΙΑ ΤΩΝ ΤΑΜΕΙΩΝ

Είναι γεγονός ότι τα ασφαλιστικά ταμεία σήμερα βρίσκονται γενικά σε κατάσταση χρεοκοπίας. Γιατί έφτασαν σ' αυτή την κατάσταση; Μήπως **οι εργαζόμενοι** όλες αυτές τις δεκαετίες που ισχύει το σύστημα της κοινωνικής ασφάλισης δεν πλήρωναν τις εισφορές τους; Όχι, βέβαια, σχεδόν όλοι ήσαν συνεπείς! Μήπως τα χρήματα αυτά ήσαν λίγα, για να μπορούν σήμερα τα ταμεία να ανταποκρίνονται άνετα σε όλες τις υποχρεώσεις τους; Όχι, ήσαν αρκετά! Αντιθέτως, πολλοί εργοδότες (ιδιαίτερα οι μεγάλοι, μεταξύ τους και το κράτος) δεν πλήρωναν τις εισφορές τους!

Με τον τρόπο που δημιουργήθηκε και λειτούργησε το σύστημα κοινωνικής ασφάλισης στην Ελλάδα, προϋπόθεση για τη βιωσιμότητά του ήταν η αξιοποίηση των αποθεματικών του (και της ακίνητης περιουσίας του, δευτερευόντως), ώστε να υπάρχει άλλη μια πηγή εσόδων, εκτός από τις εισφορές μισθωτών, εργοδοτών και αυτοαπασχολούμενων, την κρατική χρηματοδότηση και τους κοινωνικούς πόρους.

Αντί όμως να είναι πηγή εσόδων, τα αποθεματικά ήσαν ανέκαθεν η εύκολη λεία για τις εκάστοτε κυβερνήσεις, που αντλούσαν από τα ασφαλιστικά ταμεία φθινό χρήμα, με πρόσχημα την οικονομική ανάπτυξη, για να επωφελούνται απ' αυτό **μεσάζοντες και κερδοσκόποι, επιχειρηματίες, τραπεζίτες, χρηματιστές και το κράτος**. Αυτοί έκλεψαν τα ταμεία, με υποχέρια τις κυβερνήσεις και με τους τρόπους που εξηγούμε στη συνέχεια. Συμπληρωματικά εξηγούμε και άλλους λόγους, που, κατά τη γνώμη μας, οδήγησαν τα ταμεία στη σημερινή κατάσταση.

Τα άτοκα αποθεματικά

Από το 1950, με τον αναγκαστικό νόμο 1611, τα ταμεία έχασαν το δικαίωμα να καταθέτουν τα αποθεματικά τους στις εμπορικές τράπεζες και να κερδίζουν τους τόκους. **Τα αποθεματικά των ασφαλιστικών ταμείων δεσμεύονταν σε άτοκους λογαριασμούς στην Τράπεζα της Ελλάδος**. Με αυτά τα κεφάλαια, με αποφάσεις της Νομισματικής Επιτροπής, που ήταν όργανο του (τότε) υπουργείου Συντονισμού, χρηματοδοτούνταν **με πολύ χαμηλά επιτόκια** οι επιχειρήσεις. Αντίθετα, αν τα ταμεία χρειάζονταν να δανειστούν, δανείζονταν **με επιτόκιο 30%**! Με τον τρόπο αυτό οι επιχειρηματίες έκλεβαν τα χρήματα των ασφαλιστικών ταμείων.

Από το 1975 έως το 1982 παύουν οι άτοκες καταθέσεις, τα αποθεματικά άρχισαν να τοκίζονται μεν στην Τράπεζα της Ελλάδας, αλλά με μικρό επιτόκιο, κι έτσι η απώλεια εσόδων συνεχίζεται. Το επιτόκιο ορίστηκε στο 1/4 του πληθωρισμού, ενώ τότε τα επιτόκια καταθέσεων υπερέβαιναν τον πληθωρισμό. Παράδειγμα: με πληθωρισμό 16%, το επιτόκιο για τα αποθεματικά των ταμείων ήταν μόνο 4%, ενώ τα αποθεματικά θα μπορούσαν να τοκίζονταν στις εμπορικές τράπεζες με 20%!

Οι απώλειες εσόδων των ταμείων (που οφείλονται στα παραπάνω) **για το διάστημα 1950-1982 υπολογίζονται σε 20 έως 25 τρισεκατομμύρια δραχμές (περίπου 58 έως 75 δισ. ευρώ)**.

Διατάξεις του νόμου 1611/50 ισχύουν μέχρι σήμερα, όπως π.χ. η υποχρέωση των ασφαλιστικών ταμείων να καταθέτουν αμέσως τα διαθέσιμά τους.

Όσοι λήστεψαν με τον τρόπο αυτό τα ταμεία οφείλουν να επιστρέψουν τα κλεμμένα, όχι μόνο για λόγους ηθικής τάξης, αλλά και για να ορθοποδήσουν τα ταμεία.

Το κύριο επιχείρημα για τη δικαιολόγηση της καταλήστευσης των ταμείων από το 1950 και μετά υπέρ των εργοδοτών είναι ότι έτσι, δηλ. με τα χρήματα των εργαζομένων, στήνονταν επιχειρήσεις και δημιουργούνταν θέσεις εργασίας. Γιατί, τότε, οι εργαζόμενοι δεν καθίσταντο μέτοχοι των επιχειρήσεων, ώστε να πλουτίζουν και τα ταμεία τους;

Η συμμετοχή του κράτους

Η αρχή της δεκαετίας του '80 ήταν η μοναδική περίοδος που προστατεύτηκαν τα ταμεία. Το 1982 (κυβέρνηση **Α. Παπανδρέου-υπουργός Λ. Βερυβάκης**) με το Ν. 1266 καταργήθηκε η Νομισματική Επιτροπή και ανατέθηκε στην Τράπεζα της Ελλάδος να ελέγχει την τήρηση των υποχρεώσεων που επιβάλλουν οι διατάξεις του αναγκαστικού νόμου 1611/50 στους δημόσιους οργανισμούς (ασφαλιστικοί φορείς κ.ά.). Με το νόμο 1266 θεσμοθετείται να επενδύουν τα ασφαλιστικά ταμεία σε

σταθερούς τίτλους του Δημοσίου (ομόλογα και έντοκα γραμμάτια). Με το μέτρο αυτό τα αποθεματικά είχαν κάπως ικανοποιητικές αποδόσεις.

Εκείνη την εποχή θεσμοθετήθηκε, επίσης, η **συμμετοχή του κράτους στη χρηματοδότηση των ταμείων**. Το κράτος τότε διέθετε ακόμη πόρους, μια και η ένταξη της χώρας στην ΕΟΚ ήταν πρόσφατη και δεν είχε προλάβει να επιδράσει αρνητικά στην εθνική οικονομία.

Η συμμετοχή του κράτους βραχυπρόθεσμα ενίσχυσε οικονομικά τα ταμεία, αλλά μακροπρόθεσμα συνέβαλε στη χρεοκοπία τους. Με την οικονομική άνεση που υπήρξε στην αρχική φάση, φορτώθηκαν τα ταμεία με επιπλέον υποχρεώσεις (μεταφορές, ενοποιήσεις, πρόωρες κ.λπ.-βλ. παρακάτω), τις οποίες στη συνέχεια θα ήταν αδύνατο να καλύψουν. Με την ένταξη στην ΕΟΚ και ιδιαίτερα με την ένταξη στην ΟΝΕ ήταν βέβαιο ότι το κράτος από κάποια στιγμή και πέρα θα αδυνατούσε να ανταποκριθεί στις οικονομικές του υποχρεώσεις και, μεταξύ άλλων, θα αδυνατούσε να συνεχίσει τη χρηματοδότηση των ταμείων, προς την οποία έτσι κι αλλιώς πάντα ήταν ασυνεπές.

Εάν έπρεπε να ενισχυθούν οικονομικά τα ταμεία, αυτό δεν έπρεπε να γίνει με τη συμμετοχή του κράτους, αλλά με την καταπολέμηση της εισφοροδιαφυγής, την αύξηση της εργοδοτικής εισφοράς (ειδικά των μεγάλων επιχειρήσεων) και άλλους τρόπους, που αναφέρουμε στη συνέχεια. Η συμμετοχή του κράτους είναι στην πραγματικότητα μια αύξηση της συμμετοχής των εργαζομένων, αφού είναι γνωστό ότι οι επιχειρηματίες (ειδικά οι μεγάλοι) κατά κανόνα φοροδιαφεύγουν και τα έσοδα του κράτους προέρχονται κυρίως από τη φορολογία των εργαζομένων.

Αξίζει να κάνουμε ειδική αναφορά στο ΝΑΤ, το οποίο μέχρι το 1975 θεωρείτο ως το πλουσιότερο ταμείο του κόσμου. Το τεράστιο αποθεματικό του ξεπερνούσε ακόμα και τα αποθεματικά της πιο πλούσιας τράπεζας του κόσμου, της BANK OF AMERICA. Με τις επεμβάσεις του κράτους και τη χρησιμοποίηση αλλοδαπών στα πλοία το χρεοκόπησαν και αυτό! Ας δούμε με ποιους τρόπους:

α) Οι πρώτες κυβερνήσεις της μεταπολίτευσης (Ν.Δ. και ΠΑΣΟΚ), για να αντιμετωπίσουν την έλλειψη συναλλάγματος, υποχρέωσαν το ΝΑΤ μετά το 1975 να **δραχμοποιήσει τα αποθεματικά του**, που ήταν τότε σε σκληρό ξένο νόμισμα. Έτσι τα αποθεματικά του υποτιμήθηκαν άμεσα.

β) Στις αρχές της δεκαετίας του '80 οι εφοπλιστές, για να αυξήσουν περαιτέρω τα υπερκέρδη τους, ισχυρίζονταν ότι οι Έλληνες ναυτικοί είναι ακριβοί και ζητούσαν την αντικατάστασή τους με αλλοδαπούς, διαφορετικά απειλούσαν ότι θα κατεβάσουν την ελληνική σημαία. Η κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ, με υπουργό Εμπορικής Ναυτιλίας το Γ. Κατσιφάρα, επικύρωσε με νόμο τον αφελληνισμό της ναυτιλίας μας, επιτρέποντας την **ομαδική αντικατάσταση των Ελλήνων ναυτικών** με χαμηλόμισθους αλλοδαπούς. Αυτή η κίνηση διόγκωσε απότομα τον αριθμό των συνταξιούχων του ΝΑΤ και, σε συνδυασμό με τη ραγδαία μείωση των εισφορών, ανέτρεψε τη μέχρι τότε υγιή σχέση εσόδων-εξόδων του ταμείου.

γ) Την ίδια περίοδο με νόμο φορτώθηκαν στο χειμαζόμενο πλέον ΝΑΤ και οι συντάξεις των Ελλήνων **πρωταθλητών** και των **επαναπατριζόμενων** από τις ανατολικο-ευρωπαϊκές χώρες Ελλήνων, χωρίς ούτε οι μεν ούτε οι δε να έχουν συνεισφέρει δραχμή στο ταμείο. Σε αντιστάθμισμα το κράτος άρχισε να χρηματοδοτεί το ΝΑΤ, οι ναυτικοί έγιναν συνταξιούχοι του κράτους και με δυσκολία παίρνουν πλέον τη σύνταξή τους.

δ) Σαν να μην έφθαναν όλ' αυτά, το ΝΑΤ έδωσε δάνειο με επιτόκιο 4% για να χτιστεί το Στάδιο Ειρήνης και Φιλίας (και ποιος ξέρει πού αλλού!), τη στιγμή που το ίδιο το ΝΑΤ αναγκαζόταν να δανείζεται με 20-25% από τις τράπεζες, για να ανταποκρίνεται στις υποχρεώσεις του.

Το ναυαγισμένο σήμερα ΝΑΤ υπολειτουργεί κι έτσι αποτελεί το βασικότερο αντικίνητρο στην προσέλευση νέων Ελλήνων στο ναυτικό επάγγελμα. Εξαρτάται από τον κρατικό προϋπολογισμό, ο οποίος το αφήνει κάθε χρόνο ελλειμματικό. Για το 2009 το ΝΑΤ προβλεπόταν να επιδοτηθεί με 1,3 δισ. για την κάλυψη αποκλειστικά και μόνο των κύριων συντάξεων. Τα συνολικά του έσοδα δεν θα υπερέβαιναν τα 172,8 εκατ. ευρώ, ενώ, αν συνυπολογιστούν στα έξοδα και τα ποσά που απαιτούνται για την κάλυψη των επικουρικών συντάξεων, το έλλειμμα προβλεπόταν να ξεπεράσει τα 200 εκατ. ευρώ.

Ποιος και πότε, άραγε, θα ξαναφέρει στο ΝΑΤ και στα άλλα ταμεία τα χρήματα που δολίως τους αφαιρέθηκαν;

Οι επισφαλείς επενδύσεις

Το 1992 η **κυβέρνηση Μητσοτάκη** θεσμοθέτησε τη δυνατότητα να επενδύουν τα ασφαλιστικά ταμεία το 20% των αποθεματικών τους σε επισφαλείς επενδύσεις (**χρηματιστήριο**, τραπεζικά προϊόντα υψηλού κινδύνου κ.λπ.) και επέτρεψε την ίδρυση εταιρειών αμοιβαίων κεφαλαίων από τα ασφαλιστικά ταμεία και, μέσω αυτών, την «αξιοποίηση» των αποθεματικών τους.

Το 1999 η **κυβέρνηση Σημίτη** αυξάνει το ποσοστό των αποθεματικών των ταμείων που μπορεί να επενδύεται σε μετοχές και αμοιβαία κεφάλαια σε 23%, το οποίο κυκλοφορούν οι θυγατρικές των τραπεζών και παίχτηκε στο χρηματιστήριο. Ήταν η περίοδος που οι εκσυγχρονιστές με τις «φούσκες» του χρηματιστηρίου κατέκλεψαν τους αφελείς. Μεταξύ των θυμάτων περιλαμβάνονται και τα ασφαλιστικά ταμεία. **Οι απώλειες των ταμείων λόγω των επισφαλών επενδύσεων αποκρύφτηκαν απ' όλα τα ΜΜΕ, αλλά ανεπίσημα μιλάνε για πάνω από 3,5 δισ. ευρώ την περίοδο 1999-2002.**

Η ένταξη στην Ε.Ε.

Η συμμετοχή της Ελλάδας στην ΕΟΚ-Ε.Ε. καθιστά το ασφαλιστικό σύστημα και τους ασφαλισμένους μόνιμο στόχο των ευρωπαϊών επιχειρηματιών, που μυρίζονται κέρδη. Στο **Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Κολωνίας** στις 14/7/1999 η Κομισιόν εκδίδει ανακοίνωση με τον τίτλο: «Συντονισμένη στρατηγική για τον εκσυγχρονισμό της κοινωνικής προστασίας». Σ' αυτήν αναφέρεται ότι «τα συστήματα κοινωνικής προστασίας πρέπει να αντανakλούν και να ανταποκρίνονται στην εμφάνιση **νέων εργασιακών διευθετήσεων**, όπως οι συμβάσεις ορισμένου χρόνου και μερικής απασχόλησης». Τα συνταξιοδοτικά συστήματα ... «προϋποθέτουν την εξεύρεση σωστής ισορροπίας μεταξύ κεφαλαιοποιητικών και διανεμητικών συστημάτων» και «πρέπει να αποθαρρύνουν την πρόωρη έξοδο από την αγορά εργασίας και να ενθαρρύνουν την ευελιξία των συνταξιοδοτικών ρυθμίσεων».

[Ένα συνταξιοδοτικό σύστημα λέγεται **κεφαλαιοποιητικό** όταν οι ασφαλιστικές εισφορές επενδύονται σε μετοχές, ομόλογα κ.λπ., οι συντάξεις εξομοιωούνται και εξαρτώνται μόνο από τις αποδόσεις (τόκους) των επενδύσεων και όχι από τις εισφορές των άλλων ασφαλισμένων ενός φορέα. **Αναδιανεμητικό** λέγεται το σύστημα όταν οι συντάξεις καθορίζονται με βάση μόνο τις εισφορές του συνόλου των ασφαλισμένων του φορέα. Στην Ελλάδα τα ελεγχόμενα από το δημόσιο ασφαλιστικά ταμεία ακολουθούν μικτό σύστημα, ενώ οι ιδιωτικές ασφαλιστικές εταιρείες ακολουθούν αποκλειστικά το κεφαλαιοποιητικό.]

Η «συντονισμένη στρατηγική», λοιπόν, της Ε.Ε. προώθησε το τζογάρισμα των αποθεματικών σε χρηματιστηριακές και τραπεζικές «φούσκες» καθώς και τις ιδιωτικές ασφαλιστικές εταιρείες, που στη χώρα μας θέλουν να βάλουν χέρι στα επικουρικά ταμεία.

Οι ιδιωτικές ασφαλιστικές, όμως, δεν παρέχουν καμιά εγγύηση ότι θα αποδώσουν τα ασφάλιστρα που θα έχουν προεισπράξει από τους ασφαλισμένους, όπως συνέβη με την «Ασπίς-Πρόνοια» και την Commercial Value, που τις χρεοκόπησαν οι ιδιοκτήτες τους, αφού εισπράττανε επί χρόνια κανονικά τα ασφάλιστρα. Επίσης η συνταγή της Ε.Ε. για τις «νέες εργασιακές διευθετήσεις», δηλ. από την ωρομισθία έως τη μαύρη εργασία, είναι καταστροφική για τα ταμεία, ευνοεί όμως τους εργοδότες, τους οποίους προστατεύει η Κομισιόν.

Η ένταξη και παραμονή στην ΕΟΚ-Ε.Ε. αύξησε κατακόρυφα και την ανεργία, από 3,9% το 1981 στο 9,6% το 2009, σύμφωνα με τα επίσημα στοιχεία (στην πραγματικότητα η αύξηση είναι μεγαλύτερη). Η αύξηση της ανεργίας ζημιώνει το ασφαλιστικό σύστημα, όχι μόνο γιατί το στερεί από τις εισφορές που θα εισέπραττε από όσους έπαψαν να εργάζονται, αλλά το επιβαρύνει και με τα επιδόματα ανεργίας.

Τα διάφορα όργανα της Ε.Ε. δεν αρκούνται σε όσα επώδυνα για τους εργαζόμενους και συνταξιούχους έχουν γίνει μέχρι τώρα στην Ελλάδα, αλλά **πέζουν τις υποτελείς ελληνικές κυβερνήσεις για διαρκή «μεταρρύθμιση» του ασφαλιστικού, σε βάρος των εργαζομένων φυσικά.** Η Συνθήκη της Λισαβόνας, που ισχύει από 1/12/09, στο άρθρο III-210 λέει ότι η

διαμόρφωση του Συστήματος Κοινωνικής Ασφάλισης είναι αρμοδιότητα κάθε κράτους μέλους και ότι η Ένωση απλώς «υποστηρίζει και συμπληρώνει τη δράση των κρατών μελών», στην πραγματικότητα όμως η Ε.Ε. επιβάλλει τη δική της γραμμή.

Η Ε.Ε. πιέζει τις ελληνικές κυβερνήσεις α) για να ελαχιστοποιήσουν τις κρατικές χρηματοδοτήσεις, με το πρόσχημα της μείωσης του δημοσιονομικού ελλείμματος, β) για να ελαχιστοποιήσουν τις εργοδοτικές εισφορές, με πρόσχημα την ανάπτυξη, γ) για να προωθήσουν τις ιδιωτικές ασφαλιστικές εταιρείες, παρότι είναι συνυπεύθυνες για την κρίση και δ) για να πληρώνουν οι ίδιοι οι ασφαλισμένοι το μεγαλύτερο ποσοστό των ασφαλιστρών για συντάξεις πείνας και υποτυπώδη περίθαλψη.

Η συμμετοχή μας στην Ε.Ε. έπληξε το Σύστημα Κοινωνικής Ασφάλισης στην Ελλάδα και για τον επιπλέον λόγο ότι προώθησε την **ελαστικοποίηση των εργασιακών σχέσεων**, π.χ. ωρομισθία, δελτία παροχής υπηρεσιών (μπλοκάκια), εργασία ορισμένων ημερών, απλήρωτες υπερωρίες. Η τάση για ελαστικότερες σχέσεις εργασίας ξεκίνησε με τη Συνθήκη του Μάαστριχτ (1992), συνεχίστηκε με άλλες συνθήκες και καθιερώθηκε ως κοινοτική νομοθεσία με τη μορφή οδηγιών. Αλλά ακόμη και αυτά τα δικαιώματα που απέμειναν νομοθετικά κατοχυρωμένα συνήθως καταστρατηγούνται, γιατί μετά την ένταξη οι έλεγχοι για την εφαρμογή της εργατικής νομοθεσίας έχουν σχεδόν εκλείψει. Ελαστικές σχέσεις εργασίας σημαίνουν μειωμένες εισφορές προς τα ασφαλιστικά ταμεία.

[Η συμμετοχή μας στην Ε.Ε. ζημιώνει το ασφαλιστικό σύστημα και με τις υποχρεωτικές ιδιωτικοποιήσεις δημοσίων οργανισμών και με τις υποχρεωτικές συνταξιοδοτήσεις Βουλγάρων και Ρουμάνων, για τις οποίες γράφουμε παρακάτω.]

Αμετανόητοι! Σε πλήρη εφαρμογή η επιχείρηση της Νέας Τάξης για κοινωνίες των 2/3 και με τις πρώτες νύξεις (από τον ΟΟΣΑ) για στέρηση του δικαιώματος ψήφου στους συνταξιούχους, ώστε να μπορούν χωρίς κόστος (νομίζουν) να τους μειώνουν συνεχώς τις συντάξεις!

Ο νόμος Σιούφα

Η κυβέρνηση Μητσοτάκη (υπουργός Σιούφας) ψηφίζει το **νόμο 2084/1992**, που **ευνοεί την εργοδοσία σε βάρος των εργαζομένων**. Ο νόμος εισάγει για πρώτη φορά τη διαφοροποίηση των ασφαλιστικών προϋποθέσεων με βάση το έτος πρώτης ασφάλισης. Οι κυριότερες προβλέψεις του νόμου Σιούφα είναι οι εξής:

Α) Οι εργαζόμενοι που άρχισαν να ασφαρίζονται μετά την 1/1/1993 έχουν μειωμένα ασφαλιστικά δικαιώματα σε σχέση με τους προηγούμενους (άρθρο 47).

Β) Καταργούνται οι συντάξεις χωρίς όριο ηλικίας και εισάγεται το όριο ηλικίας για να πληρώνεται ο εργαζόμενος τη σύνταξή του. Μπορεί δηλ. να κατοχυρώνει σύνταξη (π.χ. 35 χρόνια εργασίας), αλλά δε δικαιούται να την πάρει αν δε συμπληρώσει το κάθε φορά ηλικιακό όριο που ο νόμος Σιούφα καθορίζει (άρθρο 48).

Γ) Περικόπτονται δραστικά οι πρόωρες συνταξιοδοτήσεις.

Δ) Μειώνεται αισθητά το ποσό της σύνταξης στις πρόωρες.

Ε) Αλλάζει η βάση υπολογισμού της σύνταξης, δηλ., αντί του τελευταίου μισθού, η σύνταξη υπολογίζεται με βάση το μέσον όρο των μισθών της τελευταίας 5ετίας, με αποτέλεσμα τη μείωσή της.

ΣΤ) Μειώνει τις εργοδοτικές εισφορές και με το άρθρο 22 καθιερώνει τριμερή χρηματοδότηση στην κύρια σύνταξη για τους νεοεισερχόμενους, π.χ. στο ΙΚΑ εισφέρουν πλέον (επί των αποδοχών) 10% το κράτος, 13,33% ο εργοδότης (αντί του 20%, που ήταν πριν το νόμο Σιούφα) και 3,67% ο εργαζόμενος.

Και μόνο η μείωση των εργοδοτικών εισφορών φτάνει για να δηλωθεί η κατεύθυνση των ρυθμίσεων του νόμου Σιούφα.

Ο νόμος Ρέππα

Το 1995 η κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ παραχωρεί το δικαίωμα στις διοικήσεις των ταμείων να προσλαμβάνουν ως «συμβούλους» τις τράπεζες ή θυγατρικές τους. Είναι προφανές ότι οι «σύμβουλοι» αυτοί προτείνουν τον καλύτερο τρόπο για την καταλήστευση των ταμείων από τους κερδοσκόπους, αρπάζοντας και οι ίδιοι τουλάχιστον το μερίδιο του μεσάζοντα. Την περίοδο αυτή γιγαντώθηκαν οι ιδιωτικές τράπεζες.

Το 2001 η κυβέρνηση Σημίτη, η πιο πειθήνια της Ε.Ε., επιχειρεί ν' αλλάξει το ασφαλιστικό και τις εργασιακές σχέσεις, σύμφωνα με τις επιταγές της Ε.Ε., που προαναφέρθηκαν. Στην επιχείρηση πρωτοστατούν ο (μη κοινοβουλευτικός) υφυπουργός Γιαννίτσας και ο διαβόητος σύμβουλος του πρωθυπουργού Σπράος, που δυσανασχετούσε, γιατί οι συνταξιούχοι ζουν πλέον πολύ και επιβαρύνουν τα ταμεία! Συνάντησαν, όμως, την καθολική αντίδραση των εργαζομένων και δεν προχώρησαν τότε. Το 2002, όμως, ψηφίζουν το νόμο Ρέππα (**3029/2002**), σύμφωνα με τον οποίο προβλέπονται:

Α) Η ίδρυση ταμείων επαγγελματικής ασφάλισης μεταξύ εργοδοτών-εργαζομένων, δηλ. Ν.Π.Ι.Δ., που λειτουργούν με βάση το κεφαλαιοποιητικό σύστημα. Επέβαλε το τζογάρισμα του 70 % των αποθεματικών τους στο χρηματιστήριο (άρθρο 7), δηλ. έμμεσα νομιμοποίησε την κλοπή μέσω του χρηματιστηρίου. Επέτρεψε επίσης την κλοπή των εργατικών εισφορών τους, με το πρόσχημα της αξιοποίησής τους σε μετοχές κ.λπ. (άρθρο 7).

Β) Η αλλαγή στον τρόπο υπολογισμού της σύνταξης. Ως βάση υπολογισμού παραμένει ο μέσος όρος της τελευταίας 5ετίας, όπως προέβλεπε και ο νόμος Σιούφα. Η σύνταξη, όμως, μειώνεται σταδιακά από το 80% του τελευταίου βασικού μισθού στο 70%. Συγκεκριμένα, μέχρι τις 31/12/2007 υπολογίζεται με το 80% του τελευταίου μισθού. Από 1/1/2008 υπολογίζεται σε δυο μέρη: α) τα χρόνια που έχει συμπληρώσει ο εργαζόμενος ως το 2007 επί 80% και τα υπόλοιπα επί ποσοστού σταδιακά μειούμενου ως το 70% του μέσου όρου των αποδοχών της τελευταίας πενταετίας (άρθρο 2).

Γ) Η κατάργηση της κρατικής εισφοράς, δηλ. του 10% επί των αποδοχών ή των 10/27 επί του συνόλου των εισφορών, όπως προβλεπόταν στο νόμο Σιούφα στα πλαίσια της τριμερούς χρηματοδότησης για τους ασφαλισμένους στο ΙΚΑ, και η αντικατάστασή της με το 1% του ΑΕΠ (άρθρο 4). Αυτό, όμως, το 1% από τότε δεν αποδίδεται. Η αλλαγή αυτή είχε σκοπό την κλοπή του ασφαλισμένου χωρίς πολλές αντιδράσεις, γιατί με το προηγούμενο σύστημα το κράτος πλήρωνε στον κάθε εργαζόμενο **ατομικά** το 10% και η μη τήρηση αυτής της υποχρέωσης θα είχε άμεσο πολιτικό κόστος. Τώρα το κράτος χρωστάει συνολικά στο ταμείο κι αυτό απασχολεί ένα μικρό κύκλο, τις διοικήσεις των ταμείων και τους υπεύθυνους της κυβέρνησης. Πονηριές «σοσιαλιστών»!

Η αθρόα μετανάστευση προς την Ελλάδα

Από τις αρχές της δεκαετίας του 1990 αρχίζουν να εισέρχονται στη χώρα μας **στρατιές λαθρομεταναστών**, φαινόμενο που συνεχίζεται μέχρι σήμερα και θα γιγαντωθεί μέχρι πλήρους αλλοίωσης της σύνθεσης του πληθυσμού, εάν ψηφιστούν οι νόμοι που προωθεί το δίδυμο Γ. Παπανδρέου-Ραγκούση.

Ο αριθμός των λαθρομεταναστών είναι απροσδιόριστος, καμιά επίσημη αρχή δεν έκανε τον κόπο να τον υπολογίσει, αλλά εκτιμάται ότι υπερβαίνει (ίσως και κατά πολύ) τα 2 εκατομμύρια. Από όλους αυτούς ένα μικρό μέρος εργάζεται νόμιμα και ασφαρίζεται. **Οι περισσότεροι είναι ανασφάλιστοι, παίρνοντας τις θέσεις εργασίας Ελλήνων, που οι περισσότεροι θα ασφαλιζόνταν.** Αυτή τη «μαύρη εργασία» την προκάλεσαν και τη διατηρούν οι μεγαλοεργολάβοι και οι άλλοι μεγάλοι επιχειρηματίες, για να γιγαντώνουν τα κέρδη τους, και οι υποτελείς στην Ε.Ε. κυβερνήσεις, για να διατηρούν χαμηλότερο τον πληθωρισμό (όπως ορίζει η Ε.Ε.) και για να εξυπηρετούν τους επιχειρηματίες-προστάτες τους.

Η παρουσία των παράνομων μεταναστών, εκτός των άλλων (και σοβαρότερων) συνεπειών για τη χώρα μας, προκάλεσε και προκαλεί μεγάλη ζημιά στα ασφαλιστικά ταμεία, που συνεχίζουν να δίνουν κανονικά συντάξεις στους συνταξιούχους (που είναι όλοι Έλληνες), χωρίς να εισπράττουν τις αντίστοιχες εισφορές από τους νέους που μπαίνουν στην αγορά εργασίας (πολλοί από τους οποίους είναι ανασφάλιστοι μετανάστες).

Μετά την ένταξη της Βουλγαρίας και της Ρουμανίας στην Ε.Ε. και **βάσει των κοινοτικών κανονισμών, Βούλγαροι και Ρουμάνοι εργαζόμενοι, που δούλευαν μια ζωή στην πατρίδα τους και έδιναν εκεί τις εισφορές τους, απέκτησαν το δικαίωμα να έρχονται στην Ελλάδα, να εργάζονται εδώ για 1 χρόνο και να παίρνουν ολόκληρη τη σύνταξη από το ελληνικό ασφαλιστικό ταμείο, χωρίς καν να υποχρεώνονται να μεταφέρουν σ' αυτό τις εισφορές που**

είχαν καταβάλει στην πατρίδα τους! Αρκεί να έχουν συγκεντρώσει το σύνολο των απαιτούμενων ενσήμων, να έχουν συμπληρώσει το όριο ηλικίας και αποδεδειγμένα να είναι μόνιμοι κάτοικοι Ελλάδας. Η τελευταία προϋπόθεση παρακάμπτεται από τα γνωστά κυκλώματα γύρο από την Ομόνοια, που εκμεταλλεύονται παντοιοτρόπως τους μετανάστες, τα οποία έναντι 500 έως 800 ευρώ τους εξασφαλίζουν ψεύτικη διεύθυνση κατοικίας στην Ελλάδα, ώστε (λαδώνοντας καταλλήλως) να παίρνουν την κατώτατη σύνταξη του ΙΚΑ, ύψους 486 ευρώ, όπως επίσης το ΕΚΑΣ, ύψους 230 ευρώ.

Άλλη μια επιβάρυνση των ελληνικών ασφαλιστικών ταμείων πέραν πάσης λογικής! Σημειώνουμε ότι ο αριθμός Βουλγάρων και Ρουμάνων που εργάζονται στην Ελλάδα υπολογίζεται στις 130.000 και αργά ή γρήγορα όλοι θα «μπουν στο κόλπο». Φυσικά τα ίδια ισχύουν για υπηκόους κάθε άλλης χώρας μέλους της Ε.Ε. (Πολωνούς κ.λπ.).

Οι εθελούσιες έξοδοι

Μια βασική επιδίωξη της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι **οι ιδιωτικοποιήσεις** δημοσίων οργανισμών, που δημιουργήθηκαν με καθαρά κοινωνική αποστολή. Ακόμη κι απ' αυτούς τους οργανισμούς το μεγάλο κεφάλαιο επιδιώκει να βγάλει τεράστια κέρδη, αδιαφορώντας αν με την ιδιωτικοποίησή τους κατεδαφίζεται το κράτος πρόνοιας, αν οι εργαζόμενοι και συνταξιούχοι μένουν απροστάτευτοι μπροστά στην κερδοσκοπία και αν επανέρχονται στην πριν από έναν αιώνα κοινωνική βαρβαρότητα.

Επειδή θεωρούν τις ιδιωτικοποιήσεις ως έναν από τους πιο σημαντικούς τρόπους για να αυξήσουν τα κέρδη τους, φρόντισαν να υποχρεώσουν τις εθνικές κυβερνήσεις να τις πραγματοποιήσουν και να μη διστάζουν μπροστά στις αναμενόμενες λαϊκές αντιδράσεις. Έτσι τις πέρασαν ως υποχρέωση των εθνικών κυβερνήσεων ακόμη και μέσα από το ευρωσύνταγμα, το οποίο, αν και καταψηφισμένο από τους λαούς, ισχύει **απαράλλαχτο, μετονομασμένο σε ευρωσυνθήκη!** Αν οι εθνικές κυβερνήσεις αρνούνται να προχωρήσουν στις ιδιωτικοποιήσεις, υποχρεώνονται σε **δυσβάσταχτα πρόστιμα** κι έτσι όλες προσαρμόζονται. Ο τότε πρόεδρος των Γερμανών βιομηχάνων Χανς-Όλαφ Χένκελ, με αποπλιστική ειλικρίνεια, ομολογεί σε συνέντευξή του στη γαλλική εφημερίδα *Le Monde* στις 31/5/1999: **«Η Ευρώπη (εννοεί την Ε.Ε.) είναι σήμερα πολύτιμη, επειδή πειθαναγκάζει σε ιδιωτικοποιήσεις ... , που καμιά εθνική κυβέρνηση δε θα ήταν σε θέση ούτε καν να ονειρευτεί ... Η αγορά των τηλεπικοινωνιών, των αερομεταφορών, της ενέργειας δε θα μπορούσε ποτέ να ιδιωτικοποιηθεί στο βαθμό που συμβαίνει σήμερα, εάν οι αποφάσεις δεν είχαν ληφθεί στις Βρυξέλες.»** Και αναφωνεί ενθουσιασμένος: **«Η Ευρώπη είναι σήμερα πραγματική ευλογία Θεού!»**, αν και δύσκολα μπορεί να πιστέψει κανείς ότι ο Θεός έχει ευλογήσει αυτό το ανοσιούργημα!

Πρώτοι έσπευσαν να προσαρμοστούν οι ψοφοδεείς που κυβερνούν τον τόπο μας, που όχι μόνο έδωσαν σπουδαίες δημόσιες επιχειρήσεις σε ιδιώτες αντί πινακίου φακής (παίρνοντας τη μίζα τους, φυσικά!), από τις οποίες οι περισσότερες κερδοφόρες, αλλά φρόντισαν προηγουμένως να μειώσουν δραστικά το προσωπικό τους, ώστε ο μελλοντικός ιδιοκτήτης να πληρώνει λιγότερους μισθούς και να αποκομίζει το μέγιστο κέρδος. Είναι γεγονός, βέβαια, ότι οι οργανισμοί αυτοί είχαν επιβαρυνθεί με υπεράριθμο προσωπικό, για να κάνουν τα ρουσφέτια τους οι κυβερνώντες, ιδίως οι κυβερνήσεις του ΠΑΣΟΚ τη δεκαετία του '80. Η μείωση του προσωπικού, όμως, επεκτάθηκε πολύ πέραν των υπεράριθμων.

Αν οι κυβερνώντες είχαν πραγματικό σκοπό την εξυγίανση των οργανισμών από το πλεονάζον προσωπικό, θα μπορούσαν να την επιτύχουν σταδιακά με μετατάξεις και, κυρίως, με τη φυσική συνταξιοδότηση. Όμως, όπως προείπαμε, άλλος ήταν ο σκοπός τους και βιάζονταν. Έτσι προχώρησαν στις εθελούσιες εξόδους, δηλ. χάριζαν δεκάδες χιλιάδες ευρώ σ' έναν υπάλληλο, που συνήθως θα έπαιρνε κανονικά σύνταξη μετά από λίγα χρόνια, για να αποχωρήσει εθελοντικά από την εργασία του. Τα χρήματα αυτά τα πλήρωναν οι οργανισμοί από τα κέρδη τους! Αυτά τα χρήματα θα μπορούσαν να πάνε στα ασφαλιστικά ταμεία, τα οποία όχι μόνο δεν ωφελήθηκαν από τα κέρδη των οργανισμών, αλλά επιβαρύνθηκαν δραματικά με τις πρόωρες συνταξιοδοτήσεις.

Οι πρόωρες συνταξιοδοτήσεις ξεκίνησαν με την ιδιωτικοποίηση της **Ιονικής Τράπεζας**, ως μέσο αποδέσμευσης από το προσωπικό που δεν μπορούσε να προσαρμοστεί στο νέο μανάτζμεντ της

Alpha Bank. Τα προγράμματα αυτά συνέπεσαν με χαριστικές προσφορές εξόδου και οικονομικά κίνητρα στην **Εθνική Τράπεζα** από το 1997.

Η κυβέρνηση της Ν.Δ. αποδέχθηκε τις εθελούσιες εξόδους στον **ΟΤΕ** το 2005, για να τον πουλήσει στους Γερμανούς, και στην **Ολυμπιακή** το 2008, για να την πουλήσει όπου να 'ναι (τελικά στη MIG) και όσο όσο, επειδή έτσι διέταξε η Ε.Ε. Υπολογίζεται ότι το κόστος της εθελούσιας εξόδου για τους 2103 υπαλλήλους της Ολυμπιακής με πλήρη σύνταξη και για τους 642 που πριμοδοτήθηκαν σκανδαλωδώς με επιπλέον ένσημα ανέρχεται στα 1,16 δισ. ευρώ. Το ίδιο έκανε το 2009 η κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ στον **ΟΑΠ**, για να κατοχυρώσει την παραχώρηση του σταθμού εμπορευματοκιβωτίων στην κινεζική COSCO, την οποία είχε υπογράψει η κυβέρνηση της Ν.Δ. Εθελούσια εξόδο ετοιμάζονται να κάνουν και στον **ΟΣΕ**, παρά την προεκλογική τους «δέσμευση» και μάλιστα με μεγαλύτερα ποσά απ' όσα καθόριζε η Ν.Δ.!

Με βάση εκτιμήσεις ειδικών στην κοινωνική ασφάλιση, οι πρόσφατες εθελούσιες εξόδοι από ιδιωτικοποιούμενες ΔΕΚΟ και τράπεζες κόστισαν στα ειδικά ταμεία και κατ' επέκταση στο ΙΚΑ (λόγω της ενοποίησης, που ακολούθησε με το νόμο Πετραλιά) το ποσό των 4 δισ. ευρώ, για να ευνοηθούν για μια φορά ακόμη οι επιχειρηματίες. Περισσότεροι από 15.000 εργαζόμενοι, στην πιο παραγωγική ηλικία τους, κυρίως από ΔΕΚΟ και τράπεζες, οδηγήθηκαν τα τελευταία χρόνια σε πρόωρη συνταξιοδότηση μέσω των εθελουσίων εξόδων, φορτώνοντας τα ασφαλιστικά ταμεία με τεράστια ζημιά, που δυναμίτισε ολόκληρο το ασφαλιστικό σύστημα.

Τα «δομημένα» ομόλογα

Τα «δομημένα» ομόλογα επισήμως λέγονται «παράγωγα χρηματοοικονομικά προϊόντα». Σε αντίθεση με τα σταθερά, που έχουν ένα σταθερό επιτόκιο, τα δομημένα μόνο για τα πρώτα δύο έως πέντε χρόνια έχουν ένα σταθερό επιτόκιο, και μάλιστα πάνω από τον πληθωρισμό (5% έως 6%), ενώ **για τα επόμενα δέκα έως δεκαοχτώ χρόνια οι τόκοι τους συναρτώνται από περίπλοκους όρους και πρακτικά είναι μηδενικοί**. Με τη λήξη του ομολόγου αυτού το δημόσιο πληρώνει στον τελευταίο κάτοχό του την ονομαστική του αξία, δηλ. το ποσό που γράφει πάνω του το ομόλογο.

Τα «δομημένα» πρέπει να περνάνε οργανωμένα στο δεύτερο, τρίτο κ.λπ. αγοραστή τους μέσω της Ηλεκτρονικής Δευτερογενούς Αγοράς Τίτλων (ΗΔΑΤ). Στην ΗΔΑΤ αποτελούν αντικείμενο διαπραγμάτευσης τίτλοι που έχουν εκδοθεί από το ελληνικό δημόσιο καθώς και ομόλογα και εν γένει χρεωστικοί τίτλοι σταθερού εισοδήματος που έχουν εκδοθεί από εταιρείες ή άλλους εκδότες.

Το 2007 η κυβέρνηση Καραμανλή φορτώνει τα ασφαλιστικά ταμεία με τα «δομημένα» ομόλογα. Ο λόγος που τα επέλεξε ήταν ότι αυτά **δε λογίζονται ως δημόσιο χρέος**. Το άρθρο 2 του Πρωτοκόλλου για το υπερβολικό έλλειμμα της Συνθήκης του Μάαστριχτ παραπέμπει στον κανονισμό του Ευρωπαϊκού Συστήματος Ολοκληρωμένων Λογαριασμών (ΕΣΛ), ο οποίος στην εισηγητική του έκθεση αναφέρει: «Τα παράγωγα χρηματοοικονομικά προϊόντα, που είναι σχετικά νέα εργαλεία και καλύπτονται για πρώτη φορά από το ΕΣΛ 95, δεν περιλαμβάνονται στο σύνολο του χρέους, επειδή δεν έχουν ίδια ονομαστική αξία με εκείνη που παρατηρείται για τα υπόλοιπα χρεωστικά μέσα». «Δημιουργική» λογιστική!

Τα ταμεία και ορισμένες επιχειρήσεις που ελέγχονταν από το δημόσιο (Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο, Αγροτική Τράπεζα κ.λπ.) πήραν γραμμή να πουλήσουν τα **σταθερά** ομόλογα δημοσίου (όχι μόνο του ελληνικού) που κατείχαν και ν' αγοράζουν μέσω χρηματιστών και τραπεζών (που έπαιρναν μεγάλες προμήθειες από τα ταμεία) τα **«δομημένα»**. Τότε τα «δομημένα» αγοράζονταν συνήθως στο 85% έως 87% της ονομαστικής τους αξίας, λόγω του υψηλού κινδύνου απωλειών που έχουν, και κατά κανόνα πωλούνταν στον τελικό αποδέκτη σε τιμή μικρότερη από την ονομαστική τους αξία (από το «άρτιο»). Οι διοικήσεις των ταμείων, όμως, πήραν γραμμή να τα αγοράσουν στο 100% της ονομαστικής τους αξίας ή και στο 106%.

Η διακίνηση των «δομημένων» που αγόρασαν τα ταμεία γινόταν εκτός δημοσιότητας, δηλ. εκτός ΗΔΑΤ, για να χαθεί κάθε έλεγχος. Με το κόλπο των «δομημένων» τα ταμεία αρχικά έχασαν κεφάλαιο και μετά δάνεισαν με μηδενικό επιτόκιο, με κερδισμένους τους μεσάζοντες (χρηματιστές-τράπεζες), πιθανότατα όσους τους εξυπηρέτησαν (μίζες) και το κράτος.

Όταν αποκαλύφθηκε αυτή η μεθόδευση, η κυβέρνηση υποχρεώθηκε να πάρει πίσω τα «δομημένα» από τα ταμεία, αφού όμως πρώτα τα ταμεία έχασαν σημαντικά ποσά από τα αποθεματικά τους (εκτιμάται γύρω στα 700 εκατομμύρια ευρώ).

Ο νόμος Πετραλιά

Οι προσπάθειες καταλήστευσης των ταμείων συνεχίζονται αμείωτα. Παρά την κατακραυγή που προκάλεσε το σκάνδαλο με τα «δομημένα» ομόλογα, η κυβέρνηση Καραμανλή, πιστή στις εντολές της Ε.Ε., προώθησε ακόμη μία ασφαλιστική μεταρρύθμιση με το νόμο 3655/2008, το νόμο Πετραλιά, που προβλέπει:

Α) Μεταφορά όλων των ταμείων των τραπεζών στο ΙΚΑ (άρθρο 1), κάνοντας ακόμη πιο ελλειμματικό το ΙΚΑ, αφού του φόρτωσε ασφαλισμένους, χωρίς να του μεταφέρει εισφορές που αυτοί είχαν καταβάλει.

Β) Αύξηση των ειδικών ορίων συνταξιοδότησης και των γενικών επίσης με τη μορφή κινήτρων. Μείωση των επικουρικών συντάξεων. Κατάργηση των πρόωρων συνταξιοδοτήσεων μητέρων και συρρίκνωση όλων των πρόωρων συντάξεων σε βαθμό που να καθίστανται απαγορευτικές (άρθρα 143, 144, 145).

Γ) Σαρωτικές ενοποιήσεις σε όλους τους τομείς κοινωνικής ασφάλισης, δηλ. κύρια σύνταξη, επικουρική σύνταξη, υγεία, εφάπαξ (άρθρα 2 έως 136).

Δ) Αύξηση των απαιτούμενων ημερών ασφάλισης προκειμένου να δικαιούται κάποιος παροχές υγείας (άρθρο 147).

Ε) Ίδρυση ασφαλιστικού κεφαλαίου «αλληλεγγύης γενεών», δηλ. χρηματοδότηση του ασφαλιστικού συστήματος μέσω της αναδιανομής υπαρχόντων πόρων από άλλα ταμεία, δρομολόγηση της αύξησης της έμμεσης φορολογίας (ΦΠΑ) και ένταξη των ιδιωτικοποιήσεων, με πρόσχημα ότι το 10% των εσόδων τους θα πηγαίνει στο ασφαλιστικό σύστημα (άρθρο 149).

Ο νόμος αυτός ήδη έχει προκαλέσει, εκτός των άλλων, σοβαρές δυσλειτουργίες στα ενοποιημένα ταμεία, λόγω έλλειψης προσωπικού, γεγονός που προκαλεί αφάνταστη ταλαιπωρία στους ασφαλισμένους.

Η εισφοροδιαφυγή

Η εργοδοσία δεν αρκέστηκε που προσάρμοσε τη νομοθεσία στα δικά της συμφέροντα, αλλά ανέδειξε σε προσφιλές της άθλημα την αθέτηση των υποχρεώσεων της που απέρρεαν από τη νομοθεσία αυτή. Πρωταθλητής το ίδιο το κράτος., που μόνο στο ΙΚΑ χρωστά 3,4 δισ. ευρώ, μέρος των οποίων είναι οφειλές από το 1% του ΑΕΠ που θα έπρεπε να αποδίδει κάθε χρόνο, όπως προβλέπει.

Μόνο στο ΙΚΑ – ΕΤΑΜ οι συνολικές οφειλές υπολογίζονται σε 8,6 δισ. ευρώ, από τα οποία τα 2 δισ. ευρώ από την εισφοροδιαφυγή της εργοδοσίας (περιλαμβανομένου του κράτους) του τελευταίου έτους, τα 3,4 δισ. ευρώ από οφειλές του κράτους γιατί δεν αποδίδει το 1% του ΑΕΠ κάθε χρόνο, όπως προβλέπει ο νόμος Ρέππα του 2002, και άλλα 3,2 δισ. ευρώ είναι τα συσσωρευμένα χρέη από προηγούμενα έτη. Οι βεβαιωμένες οφειλές, χωρίς να υπολογίζονται τα πρόστιμα, ανέρχονταν το 2009 σε 4.695.487.090 ευρώ ευρώ. Οι συνεχόμενες ρυθμίσεις δημιούργησαν την εκρηκτική «μαύρη» τρύπα στο ΙΚΑ, με αποτέλεσμα το 70% των επιχειρήσεων να είναι οφειλέτες.

Εκτιμάται ότι μία στις δύο επιχειρήσεις δεν πληρώνει ΙΚΑ και ότι από τα 4,5 εκατομμύρια εργαζόμενους το 1,1 δουλεύει ανασφάλιστο ή ασφαρίζεται για πολύ λιγότερες μέρες από τις πραγματικές. Ο νυν υπουργός Εργασίας ανακοίνωσε πως το μέγεθος της εισφοροδιαφυγής ανέρχεται στα 4,7 δισεκατομμύρια ευρώ το χρόνο και αφορά 239.000 επιχειρήσεις-οφειλέτες. Μεγαλύτερος όλων η κρατική Ολυμπιακή με 600 εκατομμύρια ευρώ. **Το ποσό που χρωστά το κράτος προς το σύνολο των ταμείων εκτιμάται στα 12 δισ. ευρώ.**

Μεγάλο πρόβλημα υπάρχει και στον ΟΑΕΕ (ελεύθεροι επαγγελματίες). Για το 2010 προβλέπονται έσοδα 812 εκατ. ευρώ (από τα οποία τα 600 είναι η κρατική επιδότηση), ενώ τα αναμενόμενα έξοδα υπολογίζονται σε 1300 εκατ. ευρώ. Στο Ταμείο Πρόνοιας Δημοσίων Υπαλλήλων, όπου χιλιάδες συνταξιούχοι του Δημοσίου βρίσκονται στην ουρά, για να λάβουν το εφάπαξ τους, για το 2010, το έλλειμμα εκτιμάται ότι θα ξεπεράσει τα 800 εκατ. ευρώ, ενώ οι εκκρεμείς αιτήσεις καταβολής

εφάπαξ που δεν εξυπηρετούνται θα ανέλθουν στις 20.000 περίπου και ο χρόνος αναμονής θα υπερβεί τα δύο έτη. Κι όλα αυτά, επειδή το δημόσιο δεν αποδίδει τους πόρους που οφείλει.

Η σπατάλη και η διαφθορά

Ένας άλλος λόγος που έφτασαν τα ταμεία στη σημερινή κατάσταση είναι οι απίστευτες σπατάλες στον κλάδο υγείας. Η διαφθορά και οι μίζες υπερβαίνουν κάθε φαντασία. Οι υπηρεσίες του ΙΚΑ και των άλλων ταμείων καθώς και τα δημόσια νοσοκομεία έχουν ελλιπή μηχανικό εξοπλισμό και στέλνουν σωρηδόν ασθενείς σε ιδιωτικά εργαστήρια και ιδιωτικές κλινικές, ξοδεύοντας τεράστια ποσά, μικρό μέρος από τα οποία θα έφτανε για να αγοραστούν τα μηχανήματα που λείπουν και να καλυφθούν οι ελλείψεις σε προσωπικό. Το 86% των αξονικών τομογράφων που υπάρχουν στην Ελλάδα ανήκει σε ιδιώτες! Κάποιοι φτάνουν στο σημείο να μην επισκευάζουν τα μηχανήματα ή να τα κρατούν αχρησιμοποίητα στις αποθήκες του ΙΚΑ και των δημόσιων νοσοκομείων, για να μη μειωθεί η διοχέτευση ασθενών προς τους ιδιώτες. Χορηγούνται φάρμακα πέραν των αναγκαίων, για να θησαυρίζουν οι φαρμακοβιομηχανίες. Τα ίδια τα δημόσια νοσοκομεία αγοράζουν υπερτιμολογημένα τα φάρμακα και τα αναλώσιμα που χρησιμοποιούν. Οι ιδιωτικές κλινικές χρεώνουν τα ταμεία με πλασματικές μέρες νοσηλείας και τα ιδιωτικά εργαστήρια χρεώνουν πλασματικές εξετάσεις. Όλ' αυτά είναι πασίγνωστα σε όλους και φυσικά στους υπεύθυνους, οι οποίοι δε συγκινούνται, γιατί προφανώς συμμετέχουν κι αυτοί στο πάρτι!

Κυβέρνηση Γ. Παπανδρέου: ξανά «μεταρρύθμιση»

Η κυβέρνηση του Γ. Παπανδρέου, που ανέλαβε τον Οκτώβριο 2009 σκορπώντας ψεύτικες ελπίδες στο λαό, σύντομα αποδείχθηκε ότι είναι η πιο ανάλγητη κοινωνικά και η πιο επικίνδυνη εθνικά κυβέρνηση της μεταπολίτευσης. Ήδη έχει μετατραπεί σε μια κατοχική κυβέρνηση, εντολοδόχων της Ε.Ε. και του Δ.Ν.Τ.

Από τις πρώτες υποχρεώσεις της έναντι των κυρίων της είναι η επιβολή νέας «μεταρρύθμισης» του ασφαλιστικού, παρόλο που δεν πέρασαν ούτε 2 χρόνια από την προηγούμενη, προβάλλοντας, όπως και οι προηγούμενες κυβερνήσεις, ως «επιχείρημα» τον κίνδυνο άμεσης κατάρρευσης των ταμείων. Η λογική των προτάσεων του αρμόδιου Υπουργείου είναι η μείωση των συντάξεων μέσω μιας κατώτατης βασικής σύνταξης «ως κοινής αφετηρίας για όλες τις κύριες συντάξεις και η περαιτέρω ενίσχυση της ανταποδοτικής σχέσης μεταξύ εισφορών και παροχών» καθώς και η «ενοποίηση των ταμείων κύριας ασφάλισης, με κατεύθυνση τη συγκρότηση τριών ομάδων (μισθωτοί, αυτοαπασχολούμενοι, αγρότες)». Αναμένονται και περικοπές δώρων κ.λπ., ακόμη και των χαμηλοσυνταξιούχων των 550 ευρώ.

Επιφυλασσόμαστε να γράψουμε περισσότερα, όταν ψηφιστεί ο νόμος.

[Απομένει το 3^ο και τελευταίο μέρος με τις **θέσεις και τις προτάσεις του ΑΣΚΕ**. Οι επισκέπτες της ιστοσελίδας μπορούν να μας βοηθήσουν με επιπλέον στοιχεία και προβληματισμούς.]